

Kansen voor alle Haarlemse kinderen

‘Kinderen die opgroeien in een gezin met weinig geld, staan vaak aan de zijlijn. Zij zitten minder vaak op sport of muziekles dan hun leeftijdsgenoten uit rijkere gezinnen, mijden verjaardagsfeestjes omdat ze geen cadeautje kunnen meenemen, kunnen niet mee op schoolreisje of beschikken niet over een winterjas of een fiets. Het niet kunnen meedoen zorgt vaak voor een gevoel van uitsluiting en onzekerheid’ zo begint de brief van september 2016 van het ministerie van SZW. Met deze brief komt een budget beschikbaar om deze kinderen te ondersteunen.

Organisaties die zich inzetten om kinderen in armoede te ondersteunen ontvangen via het Rijk een deel van het budget; dit betreft de stichting Leergeld, het Jeugdsportfonds, het Jeugdcultuurfonds, stichting Jarig Job en het nationaal Fonds Kinderhulp.

Haarlem kan vanaf 2017 per jaar structureel een budget van € 744.000 inzetten. Deze gelden zijn nadrukkelijk bedoeld als extra ondersteuning voor kinderen die in natura moet worden besteed in aanvulling op het bestaande minimabeleid. Over het besteden van deze gelden zijn bestuursafspraken gemaakt tussen het ministerie SZW en de VNG onder de titel: *Kansrijk opgroeien voor alle kinderen in Nederland*. Hierin zijn ook de aanbevelingen meegegeven om het bieden van kansen aan kinderen samen te organiseren met organisaties die kinderen in armoede al ondersteunen. Ook het bereiken van kinderen die nog niet in beeld zijn, maar wel tot de doelgroep behoren is een belangrijke opdracht! In deze nota worden keuzen gemaakt waar we het beschikbare budget aan uitgeven.

1. Wat doet Haarlem al?

Op 21 januari 2016 is de nota Minimabeleid 'Samen actief tegen armoede' vastgesteld. In deze nota is het ondersteunen van kinderen in armoede het derde speerpunt. Kinderen worden op de volgende wijze ondersteund:

- Tegemoetkoming schoolkosten
- Tegemoetkoming huiswerkbegeleiding
- Jeugdsportfonds
- Jeugdcultuurfonds
- Gratis peuterspeelzaal
- Kortingen of gratis activiteiten met de HaarlemPas
- Gratis toegang tot speeltuinen met de HaarlemPas
- Gratis gebruik van speel-o-theken met de HaarlemPas

Samen vormen deze regelingen het kindpakket.

Verder kan er voor kinderen ook een beroep worden gedaan op:

- Gratis ID-kaart vanaf 14 jaar
- Voorlichting op scholen over schulden en omgaan met geld
- Ondersteuning door Fonds Urgente Noden
- Noodpotje bij de wijkteams

In de nota Minimabeleid 'Samen actief tegen armoede' is benoemd dat scholieren vaak behoefte hebben aan een fiets en ook dat de oude 'PC- regeling' van de gemeente wordt gemist. Het Fonds Urgente Noden verstrekt soms fietsen en laptops en voorziet hiermee deels in de vraag. Uitbereiding van het budget voor kinderen biedt de kans om meer kinderen structureler hierin te ondersteunen.

Haarlem doet al veel voor kinderen in armoede. Dit merken we in vergelijking met beleid van andere gemeenten en horen we terug van partners in de stad. Veel van de suggesties van de staatssecretaris zijn in Haarlem al mogelijk.

Naast deze regelingen is de afgelopen jaren flink ingezet op het beter bereiken van mensen met een krappe beurs, en daarmee hun kinderen. Voor mensen die Haarlem zelf in beeld heeft of kan krijgen wordt de HaarlemPas zoveel mogelijk automatisch verstrekt. Dit geldt voor iedereen met:

- een (bijstands)uitkering, minimaregeling of bijzondere bijstand van de gemeente, en/of
- een schuldenregeling, en/of
- kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen.

Drie keer per jaar geven we door middel van een actieweek extra aandacht aan een regeling: tijdens deze actieweken verspreiden we flyers en posters met informatie en zetten we social media in om extra aandacht te genereren. De HaarlemPas houders ontvangen een brief met een verkort (al ingevuld) aanvraagformulier. In 2017 hebben we op deze manier aandacht besteed aan:

- o Tegemoetkoming schoolkosten
- o Tegemoetkoming huiswerkbegeleiding en bijles
- o Tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten

De vindbaarheid van de regelingen op de website is verbeterd. Er is een aparte pagina gemaakt waarop alle regelingen voor mensen met een krappe beurs zijn opgenomen. De regelingen voor kinderen, het kindpakket, zijn apart gebundeld en overzichtelijker weergegeven.

Partners in de stad houden we ook op de hoogte van de mogelijkheden via netwerkbijeenkomsten en nieuwsbrieven zodat zij de informatie in hun netwerk en bij hun klanten kunnen verspreiden. Daarnaast zetten we actief in op het bereiken van meer mensen die we nu nog niet bereiken, bijvoorbeeld met een informatiekraam op evenementen.

2. Wat hebben kinderen nodig

Om goed aan te sluiten bij de behoefte van kinderen uit de doelgroep is in Haarlem op de volgende wijze informatie ingewonnen

- Klassikaal interview bij ongeveer 220 kinderen op basisscholen; tijdens gastlessen over 'omgaan met geld' is aan kinderen gevraagd wat nodig is om arme kinderen te helpen.
- Tijdens de werksessie "kansen voor alle kinderen" is met partners uit de stad en ervaringsdeskundigen geïnventariseerd wat kinderen uit arme gezinnen nog meer nodig hebben.
- Brainstormsessies met medewerkers van de CJG's en SWT.
- Inventarisatie bij:
 - o partners in de stad die bekend zijn met de doelgroep;
 - o ervaringsdeskundigen in opleiding;
 - o de scholen (via afdeling onderwijs);
 - o inventarisatie kindpakketten andere gemeenten.

De uitkomsten van deze bijeenkomsten waren veelal gelijk. Er zijn geen producten die er uitspringen; de wensen zijn divers. De gemene deler is dat wat er geboden wordt moet bijdragen aan het 'mee laten doen' en het vergroten van kansen van kinderen uit de doelgroep.

Om kinderen structureel te betrekken bij werkwijze en vraagstukken van de gemeente en ook om ze inzicht te geven in de democratie worden de mogelijkheden voor een oprichten van een kinderraad onderzocht. Het sociaal domein kan hier op aansluiten door onderwerpen, zoals armoede bij kinderen, aan te dragen.

Begin 2017 is het project 'kinderen aan zet' gestart vanuit de subsidieregeling innovatieve initiatieven. Opzet van dit project is om kinderen te benaderen door een ervaringsdeskundige in armoede. Aan deze kinderen wordt gevraagd waar zij behoefte aan hebben. Op deze manier denken de kinderen mee aan een gerichte besteding van het budget. Door omstandigheden is het voeren van de gesprekken met de kinderen voorlopig uitgesteld tot de tweede helft van 2017.

2.1 Pilot onderzoek kinderen in armoede

Binnenkort start Haarlem met een pilot vanuit de Mobility Mentoring speciaal gericht op kinderen in armoede. Wetenschappelijk wordt onderzocht wat de invloed van armoede is op de ontwikkeling van de kinderen in Nederland. Met dit onderzoek over het toepassen van de Mobility Mentoring instrumenten bij kinderen wil Haarlem het bestrijden van de armoede onder kinderen duurzaam aanpakken. Het betreft een pilot waaraan Haarlem als eerste gemeente in Nederland gaat deelnemen in samenwerking met Platform 31.

2.2 Advies SER

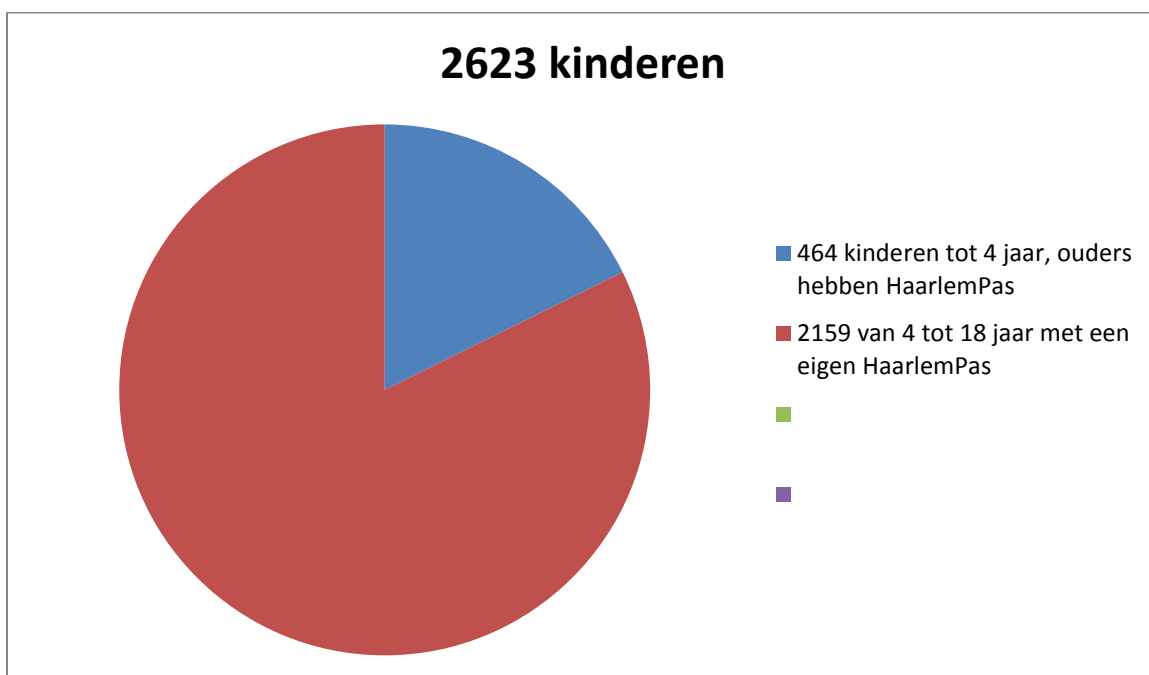
De Sociaal Economische Raad (SER) heeft eind maart 2017 het onderzoek 'Opgroeien zonder armoede' gepubliceerd naar armoede onder kinderen. Naast aanbevelingen aan de Rijksoverheid staan er ook aanbevelingen in voor gemeenten en scholen. In deze nota zijn een aantal onderdelen van het SER advies meegenomen, zoals bij het onderdeel inkomensgrenzen (hoofdstuk 4.1) en het onderdeel communicatie (hoofdstuk 4.2).

Beoordeling van het complete SER advies vraagt echter een tijdsinvestering die de uitvoering van deze nota zou vertragen. We kiezen er nu eerst voor om op zo kort mogelijke termijn kansen voor kinderen te creëren. Op langere termijn volgt de uitwerking van de verdere aanbevelingen.

2.3 Om hoeveel kinderen gaat het?

Volgens het CBS groeit in Haarlem 12,5%¹ van de kinderen tussen de 0 en 18 jaar in armoede op (12,5% is uit 2013). Dit zijn ca. 4300 kinderen. Het CBS hanteert daarbij een inkomensgrens tot 120% van de bijstandsnorm. Voor de HaarlemPas geldt een inkomensgrens van 115%. Mensen met een iets hoger inkomen kunnen naar rato in aanmerking komen voor een vergoeding als zij (hoge) kosten hebben. Komen zij in aanmerking dan ontvangen zij ook de HaarlemPas.

De HaarlemPas wordt verstrekt aan kinderen van minima tussen de 4 en 18 jaar. Half april 2017 hebben 2159 kinderen de HaarlemPas. Daarnaast zijn er 464 kinderen van 0 tot 4 jaar waarvan de ouders een HaarlemPas hebben. Via de HaarlemPas zijn er nu dus 2623 kinderen in beeld. De aantallen lopen altijd gedurende het kalenderjaar verder op. Dit is 61% van het totaal aan kinderen in armoede.

¹ [https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Jeugd-en-jeugdhulpverlening--c13/Kinderen-met-kans-op-armoede-\(0-tot-18-jaar\)--741/](https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Jeugd-en-jeugdhulpverlening--c13/Kinderen-met-kans-op-armoede-(0-tot-18-jaar)--741/)

3. Waar gaan we op inzetten

Uit de interviews en inventarisaties blijkt dat producten op het vlak van

- onderwijs: meedoen op school
- gevoel van zelfbewustzijn, eigen regie: meedoen en erbij horen
- gezondheid: fit meedoen

aansluiten aan de behoeften. Deze thema's vergroten kansen of zijn randvoorwaardelijk voor het succes van het kind. Dit draagt bij aan de duurzame ontwikkeling van kinderen naar een zelfredzame volwassene.

3.1 Meedoen op school

3.1.1 Leermiddelen zoals een laptop

Haarlem kent al jaren een tegemoetkoming voor schoolkosten. Sinds september 2016 is deze tegemoetkoming uitgebreid met een extra tegemoetkoming voor brugklassers. De laatste paar jaar nemen de kosten op sommige scholen fors toe. Steeds meer middelbare scholen gebruiken in de les laptops, die ouders zelf moeten aanschaffen. Kinderen kunnen zonder laptop niet meer goed deelnemen aan de lessen. Landelijk wordt nu de discussie gevoerd of scholen deze laptops moeten gaan financieren uit de gelden voor de gratis schoolboeken. Op dit moment is dat echter nog niet geregeld en beschikken kinderen soms niet over de leermiddelen die ze nodig hebben, of ouders kiezen voor een andere school. Er zijn 909 kinderen van 12 tot en met 17 jaar met een HaarlemPas. Deze doelgroep kan een laptop (of soms een tablet) nodig hebben voor school. Voor € 400² is een apparaat aan te schaffen dat duurzaam voorziet in de behoefte van kinderen voor een voordelige prijs/kwaliteitverhouding. Kinderen kunnen één keer per vier jaar een beroep doen op deze regeling. Per gezin heeft elk kind in de leeftijdsgroep recht op de verstrekking als dat nodig is.

Het verstrekken van laptops is in 2017 nog te realiseren. Een aantal andere voorstellen hebben een langere ontwikkelingstermijn nodig, en zijn daardoor nog niet te realiseren in 2017. Om kinderen al in 2017 te laten profiteren van de extra gelden voor kinderen stellen we voor om in 2017 aan het begin van het nieuwe schooljaar, in te zetten op het verstrekken van een laptop aan alle kinderen van 12 tot en met 17 jaar die hier niet over kunnen beschikken, of over een niet-toereikende laptop beschikken.

Er zijn 909 kinderen in de doelgroep. De verwachting is echter dat een deel van de kinderen al over een toereikende laptop beschikt, dit stellen we op 10%. Als de overige kinderen dit jaar een laptop krijgen zijn de kosten voor de apparatuur $90\% \times 909 \times € 400 = \underline{\underline{€ 330.000}}$ voor 2017.

Stichting Leergeld

In veel gemeenten is stichting Leergeld actief. Deze stichting wordt ook genoemd als voorbeeld in de bestuurlijke afspraken. Gezinnen kunnen een beroep doen op deze stichting voor schoolbenodigheden zoals laptop of de kosten van een schoolreisje. In Haarlem is nog

² Dit bedrag hanteert het Fonds Urgente Noden als maximaal bedrag

geen stichting Leergeld. Een aantal mensen heeft het initiatief genomen om een stichting Leergeld voor Haarlem en Zandvoort op te richten. De stichting Leergeld-in-oprichting zal samenwerken met bestaande organisaties uit de basisinfrastructuur die zich nu al inzetten voor deze kinderen; zoals het Jeugdsportfonds en het Jeugdcultuurfonds. Zo kunnen ze elkaar aanvullen en versterken. Landelijk is de stichting Leergeld een bekende naam, en ontvangt giften en donaties. Ook heeft de stichting Leergeld landelijk veel succes met het bereiken van kinderen die niet door de gemeente worden bereikt. Samen met bijdragen van de gemeente kan deze stichting kinderen bijstaan.

Hoe worden de laptops verstrekt?

De vooruitzichten zijn dat er de loop van 2017 een stichting Leergeld in Haarlem en Zandvoort actief zal zijn. De gemeente overlegt de mogelijkheid om de laptops via de stichting Leergeld te verstrekken.

Zolang dit nog niet mogelijk is, is het Fonds Urgente Noden bereid gevonden hierop in te springen. Het Fonds Urgente Noden heeft ervaring met het verstrekken van laptops; in 2016 zijn 58 laptops verstrekt; dit is inclusief laptops die aan volwassenen vanaf 18 jaar worden verstrekt voor het volgen van een opleiding. Aanvragen bij het Fonds Urgente Noden lopen via hulpverleners in de stad, de wijkteams of klantmanagers SZW of Wmo.

Als derde optie zou gekozen kunnen worden voor verstrekking via de bijzondere bijstand hierbij zijn de uitvoeringskosten echter een factor 10 groter dan via het Fonds Urgente Noden. Door te kiezen voor het Fonds Urgente Noden zijn de uitvoeringskosten lager en wordt het budget echt voor de kinderen ingezet.

Uitvoeringskosten laptops

-Het Fonds Urgente Noden maakt kosten om deze grotere hoeveelheid laptops te verstrekken. Zij schatten de uitvoeringskosten in op € 10.000 voor 2017.

3.2 Meedoen en erbij horen

3.2.1 Zelf kiezen

Uit de gesprekken die gevoerd zijn met kinderen, organisaties en ervaringsdeskundigen is duidelijk geworden dat er veel verschillen zijn in de wensen en behoeften van kinderen. Ook landelijk komt dit naar voren in onderzoeken die verschillende gemeenten hiernaar hebben gedaan. Erbij horen is de gemene deler!

We willen kinderen samen met hun ouders zelf de keuze geven waaraan zij het meeste behoefte hebben zodat zij zelf kunnen kiezen hoe zij dit willen besteden; aan kleding, speelgoed, of bijvoorbeeld een uitstapje.

Voor 2017 willen we de schoolkostenregeling voor kinderen verhogen met € 50,- per kind voor het schooljaar 2017-2018. Dit 'keuzebudget voor kinderen' is om kinderen samen met hun ouders zelf te laten kiezen hoe ze dit willen besteden. Dit betalen we uit tegelijk met de schoolkostenregeling. De schoolkostenregeling betaalt Haarlem al ruim 10 jaar uit aan de ouders. Er zijn nauwelijks signalen dat ouders dit geld niet goed aan het beoogde doel besteden. Ouders die moeite hebben om rond te komen hebben vaak al een budgetbeheerder of bewindvoerder. We communiceren apart naar de bewindvoerders en budgetbeheerders om het doel van deze regeling duidelijk te maken.

Om goed en duidelijk te communiceren dat het keuzebudget er is om kinderen zelf de keuze te geven, sturen we met de toekenningsbeschikking een apart ansichtkaartje mee. Met dit ansichtkaartje willen we de boodschap extra duidelijk maken, ook vragen we de kinderen en ouders het kaartje terug te sturen en er op te schrijven waaraan zij het keuzebudget besteden. De antwoorden op de kaartjes gebruiken we als input voor de ontwikkeling van het beleid voor 2018 en verder. De kinderen die de ansichtkaart terug sturen kunnen hiermee een prijs winnen, maar terugsturen kan ook anoniem. Er zijn 2159 kinderen met een HaarlemPas; de kosten voor het 'keuzebudget voor kinderen' zijn € 110.000 voor 2017.

3.2.2 Fondsen

Ook blijkt bij verkenning naar de mogelijkheden voor Haarlemse kinderen dat er initiatieven in de stad zijn, waar kinderen, hun ouders en partners in de stad niet van weten. Zo zijn er het stichting studiefonds Haarlem en de stichting reis met je hart. Door deze fondsen mee te nemen in de communicatie minimeleid krijgen deze initiatieven meer bekendheid en zorgen voor meer verbinding in de stad. Zo geven we samen kinderen een kans.

3.2.3 Voorlichting op scholen

Naast onze preventielessen door het Preventieteam wordt op scholen door Kikid op speelse en aansprekende wijze voorlichting gegeven over schulden en omgaan met geld. Deze voorlichting wordt gegeven aan alle kinderen in de klas op middelbare scholen. Het is laagdrempelig en wordt tijdens de reguliere lestijden gegeven door jongeren. Financiering voor Kikid is tot en met 2017 beschikbaar maar vanaf 2018 is er geen financiering. We willen deze voorlichting uitbreiden, gebruik makend van Kikid of een vergelijkbare organisatie. Voor uitbereiding van de activiteiten in de tweede helft van het jaar 2017 is € 15.000 nodig.

3.2.4 ID kaart voor alle kinderen

Haarlemmers vanaf 14 jaar krijgen gratis een ID kaart. Voor kinderen tot 14 jaar geldt de identificatieplicht niet. Toch loopt ook deze groep regelmatig tegen de vraag aan om een ID kaart te tonen.

Zo geldt in de zorg een identificatieplicht. Zorgverleners handhaven deze identificatieplicht steeds strikter, hierdoor gedwongen door de zorgverzekering. De zorgverzekering kan vergoedingen weigeren wanneer de identiteit niet is vastgesteld. De identificatieplicht in de zorg is in het leven geroepen om fraude met zorgpassen tegen te gaan. Ook voor buitenlandse schoolreizen zijn ID kaarten nodig.

Geschat op basis van het aantal kinderen jonger dan 14 jaar (=2023) die eens per vijf jaar een ID kaart aanschaffen (=405 per jaar) komen de kosten op € 12.000 per jaar.

3.2.5 Fietsen

Het ontbreken van een fiets wordt regelmatig genoemd als een reden waardoor een kind niet kan meedoen. Het verstrekken van fietsen aan kinderen die deze nodig hebben voor school of sport en cultuur kan ook lopen via stichting Leergeld. Door de samenwerking met het JSF en JCF kunnen kinderen bij hun intermediair van het JSF/JCF aangeven dat zij naast sport en cultuur ook behoefte hebben aan een fiets. Er zijn 1.229 kinderen van 10 tot en met 17 jaar met een HaarlemPas. De signalen van het ontbreken van een fiets komen regelmatig voor, maar niet bij alle kinderen. Veel ouders lukt het wel om een fiets te regelen. We

schatten het aantal kinderen waarvoor dit niet lukt op 20%, zo'n 245 kinderen en rekenen voor een fiets € 300³.

Het Fonds Urgente Noden is ook voor fietsen bereid om de verstrekkingen op zich te nemen in afwachting van de oprichting van stichting Leergeld.

De kosten komen in 2017 op ca € 70.000.

3.2.6 Activiteiten voor iedereen

Met de HaarlemPas kunnen kinderen meedoen met activiteiten waaraan ze anders misschien niet deel kunnen nemen. Organisaties in de stad komen kinderen tegen waarvan ze vermoeden dat ze tot de doelgroep behoren, maar die geen HaarlemPas hebben. Niet elke ouder wil gebruik maken van de HaarlemPas. Soms door schaamte, soms is er wantrouwen naar de gemeente. Organisaties proberen zoveel mogelijk gezinnen alsnog een beroep te laten doen op de HaarlemPas en regelingen van de gemeente, ook met hulp van het wijkteam, maar dit lukt niet altijd. Kinderen hebben dan geen HaarlemPas en kunnen niet meedoen met activiteiten wat zij wel willen. Vanuit de participatieraad is aangegeven dat vooral in de zomervakantie er weinig te doen is voor kinderen die niet op vakantie gaan. We onderzoeken mogelijkheden om activiteiten van partners in de stad gratis te maken voor alle deelnemende kinderen. Met name voor die partners die veel werken met kinderen die wel wat extra ondersteuning en kansen kunnen gebruiken. Zo is het Jeugdcultuurfonds in gesprek met partners om toneel en andere culturele activiteiten te organiseren per groep samen met de organisaties waar kinderen na schooltijd langskomen voor het maken van hun huiswerk of een praatje. Ook onderzoeken we de mogelijkheid om HaarlemPassen op naam van organisaties uit te geven zodat zij met de kinderen uitstapjes kunnen maken naar bijvoorbeeld de Haarlemse musea. Deze organisaties wegen dan zelf welke kinderen de ondersteuning kunnen gebruiken.

We reserveren in 2017 een bedrag van € 5.000 voor de ondersteuning van deze activiteiten.

3.2.7 Organisaties die zich inzetten voor kinderen in armoede

In Haarlem zijn diverse lokale initiatieven die kinderen in armoede weten te bereiken en zich actief inzetten om deze kinderen te steunen en kansen te bieden. Deze initiatieven willen we ondersteunen. Dit kan door de organisaties te wijzen op (landelijke) fondsen en subsidies en door subsidie vanuit de gemeente. Het gaat hierbij om ondersteuning die direct ten goede komt aan de kinderen. Naast de ondersteuning van de kinderen willen we via deze organisaties ook de ouders voorlichten over de voorzieningen die er in Haarlem zijn. Deze ondersteuning sluit aan op de motie 18 '[Kansen voor ieder kind](#)' van 10 november 2016.

We reserveren een bedrag van € 30.000 voor de ondersteuning van deze initiatieven.

³ Dit bedrag hanteert het Fonds Urgente Noden als maximaal bedrag en komt overeen met het Nibud.

3.3 Gezond meedoen

3.3.1 Gezond eten

Alle kinderen horen een gezond ontbijt te krijgen. Op sommige scholen blijkt het regelmatig voor te komen dat kinderen zonder ontbijt naar school komen; dit is onderzocht door de GGD Kennemerland⁴.

Deze kinderen en scholen wil Haarlem ondersteunen zodat de scholen de mogelijkheid krijgen om bijvoorbeeld een 'smeerplek' te creëren waar kinderen een gezonde boterham kunnen smeren, of om fruit aan te bieden. Kinderen zijn hiermee direct geholpen. Om ook verder te kijken of er hulp nodig is zouden de CJG-coaches, die al op scholen aanwezig zijn, met de ouders kunnen gaan praten; mogelijk speelt er meer in het gezin. Aan ouders kan opvoedondersteuning geboden worden en/of een verwijzing naar de minimaregelingen van de gemeente.

Ook bij club- en buurthuizen komen na schooltijd soms kinderen die nauwelijks gegeten hebben. Onderzocht kan worden of ook bij deze organisaties een 'smeer- of fruitplek' kan worden gecreëerd. Sommige organisaties bieden dit nu al aan, bijvoorbeeld met hulp van sponsering door een groenteboer.

Onderzocht wordt of deze verstrekking via fondsen geregeld kan worden, zo niet dan start Haarlem een pilot. Met een pilot kan worden onderzocht hoeveel scholen en organisaties hiervan gebruik willen maken en hoeveel kinderen dan worden bereikt.

We reserveren een bedrag van € 2.000 voor een pilot.

3.3.2 Jeugdsportfonds (JSF) en Jeugdcultuurfonds(JCF)

Sinds 2008 is het Jeugdsportfonds en 2010 het Jeugdcultuurfonds actief in Haarlem. De fondsen ontvangen subsidie van de gemeenten en werven ook andere middelen. De fondsen betalen de contributie en eventueel benodigd materiaal voor de sport en culturele activiteiten van kinderen en jongeren die opgroeien in gezinnen met een krappe beurs. De afgelopen jaren hebben de fondsen en de gemeente zich ingezet om het bereik van de kinderen te vergroten. Dit heeft mooie resultaten opgeleverd. Het bereik is gestegen van 705 kinderen in 2013 naar 1366 kinderen in 2016! Hierdoor zijn echter wel de reserves van de fondsen flink aangesproken, in 2015 en 2016 is hierop ingeteerd. Haarlem wil deze voorziening waarvan steeds meer kinderen gebruik maken graag in stand houden zodat er genoeg geld is bij de fondsen om alle kinderen te ondersteunen. Vanuit de landelijke armoedegelden ontvangen de fondsen ook extra geld, daarnaast zoeken ze actief naar andere sponsors. Verhoging van het budget is afhankelijk van de noodzaak, we reserveren een budget dat ingezet kan worden als het JSF en/of JCF dit nodig hebben. Daarnaast onderzoekt het JSF de mogelijkheid om zwemles voor de diploma's A en B op te nemen als extra sportmogelijkheid, omdat kunnen zwemmen belangrijk is voor de veiligheid van kinderen. Kinderen hoeven dan niet meer te kiezen tussen zwemlessen en een andere sport, waardoor zij soms zwemlessen mislopen.

We schatten de kosten op € 35.000 structureel per jaar (dit zijn de kosten voor 100 extra kinderen JSF en 25 extra kinderen JCF).

⁴ Onderzoek is terug te vinden op: <http://www.gezondheidsatlaskennemerland.nl/> en in bijlage 3.

3.4 Bestaande voorzieningen

In Haarlem hebben we de afgelopen jaren flink ingezet op het bereiken van meer kinderen met onze bestaande voorzieningen. De Haarlemse voorzieningen zijn bedoeld en beschikbaar voor een brede doelgroep, niet alleen kinderen van mensen met een bijstandsuitkering, maar ook voor werkende en zelfstandigen met een krappe beurs. Mensen met een inkomen net boven de inkomensgrenzen kunnen ook een beroep doen op de voorzieningen en komen dan voor een gedeeltelijk verstrekking in aanmerking. Dit in precies zoals de SER adviseert. Hiermee hebben we goede resultaten bereikt in 2016 is voor het eerst in jaren het budget voor minimaregelingen en bijzondere bijstand volledig uitgegeven. Op het totaal van de posten schoolkosten, brugklastoelage en huiswerkbegeleiding is het budget overschreden, dit budget willen we aanvullen uit deze nieuwe budgetten. Het betreft een aanvulling van € 18.000 per jaar.

Daarnaast is in de nota 'Samen actief tegen armoede' bij de begroting rekening gehouden met een gedeeltelijke dekking uit de basisinfrastructuur van het Jeugdsportfonds en het Jeugdcultuurfonds. Dit wordt echter doorberekend aan de minimagelden, hierdoor wordt er € 100.000 meer uitgegeven aan het JSF/JCF uit de minimagelden dan begroot. We brengen deze kosten voor kinderen in armoede nu ook onder dit budget voor de kindgelden. We schatten de kosten in op € 118.000 structureel.

4. Inkomensgrenzen en bereiken doelgroep

4.1 inkomensgrenzen

Gemeenten zijn vrij in het bepalen van de inkomensgrenzen. Haarlem hanteert de grens van 115% van de bijstandsnorm, waarbij wordt uitgegaan van drie categorieën; alleenstaande, eenoudergezin en echtparen. Gezinnen met een inkomen boven de 115% komen in aanmerking voor het minimabeleid als hun kosten hoger zijn dan de draagkracht. Als draagkracht hanteert Haarlem 35% van het inkomen boven de 115%, dit wordt per jaar berekend. Zijn de kosten hoger dan de draagkracht dan komt iemand voor die kosten boven de draagkracht in aanmerking voor de regeling(en). Als de draagkracht eenmaal is opgemaakt dan komt iemand voor de rest van de periode van een jaar in aanmerking voor de andere minimaregelingen en krijgt hij ook een HaarlemPas.

In het advies van de SER worden de armoedegrenzen in Nederland aangegeven zoals berekend door het Nibud. Hierin wordt een onderscheid gemaakt in twee soorten armoedegrenzen; het basisbehoeftebudget en het niet-veel-maar-toereikend budget. Het *basisbehoeftebudget* houdt rekening met de veelal onvermijdelijke uitgaven aan voedsel, kleding, wonen, verzekeringen, niet-vergoede ziektekosten en persoonlijke verzorging.

Het *niet-veel-maar-toereikend budget* omvat daarnaast minimale kosten voor ontspanning en sociale participatie zoals een korte vakantie en het lidmaatschap van een sport- of hobbyclub. Een auto wordt niet noodzakelijk geacht. Het SCP presenteert haar armoedecijfers veelal aan de hand van dit niet-veel-maar-toereikend criterium.

In bijlage 1 wordt het niet-veel-maar-toereikend budget vergeleken met de Haarlems minima-inkomensgrenzen. Hieruit blijkt dat vooral voor echtparen met kinderen de inkomensgrenzen in Haarlem lager zijn dan deze aanbevolen normen. Ouders die volgens de Nibud-normen een te laag inkomen hebben, hebben in Haarlem toch nog een draagkracht. Voor de vergelijking van de Nibudnormen uit 2014 met de huidige Haarlemse minimanormen zijn de Nibudnormen geïndexeerd.

Ook uit bijeenkomsten met partners in de stad blijkt dat voor ouders met (meer) kinderen de inkomensgrenzen aan de lage kant zijn en mensen moeilijk kunnen rondkomen. We willen de inkomensgrens voor ouders met kinderen verhogen naar de Nibudnorm. Dit vraagt meer onderzoek naar de haalbaarheid, want de extra uitgaven aan minimaregelingen en bijzondere bijstand zullen op het hele budget drukken en niet alleen op het budget van de extra kindgelden. De consequenties zullen met de uitwerking van het SER advies worden meegenomen.

4.2 armoedeval

De armoedeval is het mechanisme dat wanneer iemand met een laag inkomen meer gaat verdienen er dan allerlei extra inkomensondersteuning komt te vervallen zodat iemand per saldo minder geld heeft te besteden. Dit geldt voor inkomensondersteuning van de gemeente en het Rijk (toeslagen belastingdienst) en voor de hoogte van sommige eigen bijdragen. Dit is een hardnekkig mechanisme waarop de gemeente maar een kleine invloed heeft. Het speelt met name op twee niveaus:

1. Iemand die vanuit een bijstandsuitkering gaat werken
2. Iemand die werkt en meer gaat verdienen.

In Haarlem zijn de bijzondere bijstand en de minimaregelingen zo ingericht dat mensen met een inkomen tot 115% hiervoor in aanmerking komen. De aard van het inkomen (uitkering, werk, pensioen of iets anders) maakt niet uit. Hierdoor wordt de eerste armoedeval vermeden, zodat de armoedeval geen belemmering is voor mensen om te gaan werken vanuit de bijstand.

Voor de tweede armoedeval, mensen met een inkomen boven de 115% telt niet dat alle ondersteuning door de gemeente komt te vervallen. Een deel van het inkomen telt als eigen bijdrage in de gevraagde kosten; dit is 35% van het inkomen boven de 115% op jaarbasis. Hierdoor is de tweede armoedeval minder scherp, het is in Haarlem dus niet zo dat als iemand iets meer verdient alle regelingen komen te vervallen. Gemeenten hebben geen invloed op de toeslagen van de belastingdienst, deze toeslagen werken ook met een geleidende schaal aan inkomen.

4.3 communicatie en verder bereiken doelgroep

De SER adviseert om hoog in te zetten op de communicatie naar de doelgroep. In Haarlem weten we uit eigen ervaring dat dit werkt! De afgelopen drie jaar hebben we meer ingezet op de communicatie; hebben we teksten en formulieren vereenvoudigd en beter toegankelijk gemaakt. De HaarlemPas wordt aan meer doelgroepen automatisch verstrekt en we gaan vier keer per jaar in gesprek met de doelgroep en partners in de stad. Hierdoor is het bereik toegenomen van 1882 kinderen met een HaarlemPas in 2014 naar 2.463 in 2016. Zie ook de brief 'Communicatie Minimabeleid: twee jaar verder!' van 13 maart 2017. Er zijn echter nog steeds kinderen die we niet bereiken.

Om kinderen te bereiken die we nog niet in beeld hebben, is een aanvullende aanpak nodig dan de huidige communicatie via brieven, flyers en de netwerkbijeenkomsten met de partners in de stad. In Haarlem hebben we ervaringsdeskundigen-in-opleiding. Zij denken mee over het beter en directer bereiken van de kinderen. Een van de voorstellen is het één-op-één-gesprek met kinderen en ouders in de wijken waarvan we weten waar de doelgroepen wonen. Door de ervaringsdeskundigen zelf, zij maken eenvoudiger contact met de doelgroep en begrijpen eerder en beter wat er wordt bedoeld.

4.4 Participatieraad

De nota is voorgelegd aan de Participatieraad, de Participatieraad ziet af van een officieel advies, maar geeft wel een paar signalen af. Zo vraagt de Participatieraad aandacht voor activiteiten voor kinderen in de zomervakantie en geeft de raad het signaal af dat niet alle kinderen die thuis geen Nederlands spreken naar de peuterspeelzaal gaan. Dit laatste signaal is voorgelegd aan de consultatiebureaus; ouders worden daar voorgelicht over de gratis peuterspeelzalen met de HaarlemPas en het VVE programma.

5. Hoe verder

Kansen voor alle Haarlemse kinderen is een eerste aanzet om de nieuwe extra budgetten voor kinderen in armoede ook voor die kinderen in te zetten. Zij hebben dit het hardst nodig. Het budget creëert extra mogelijkheden, hierdoor is er veel in beweging, landelijk, regionaal en in de stad. Samen met de kinderen, hun ouders en partners in de stad willen we de *Kansen voor de Haarlemse kinderen* verder ontwikkelen. Hierbij betrekken we de ervaring die wij opdoen zoals met het keuzebudget in 2017 en luisteren we goed naar de ervaring van de kinderen, hun ouders en hulpverleners. We starten in 2017 als pilot en investeren in verbeteringen van onze werkwijze en het beleid en betrekken daarbij ook de aanbevelingen van de SER.

Bestuursafspraken ministerie SZW en VNG

In de bestuursafspraken is opgenomen dat het streven is om deze gelden in natura aan kinderen te verstrekken in samenwerking met organisaties die zich inzetten voor kinderen. In deze nota wordt dit streven voor 2017 niet naar de letter van de afspraken gehaald, maar wel naar de geest. We zetten erop in om in 2018 wel volledig in natura te verstrekken en zien 2017 als pilotjaar. In de decembercirculaire 2016 is dit budget ongeoormerkt toegevoegd. Het ministerie van SZW ziet 2017 als overgangsjaar en gaat in 2018 onderzoeken hoe gemeenten deze middelen inzetten.

6. Financiën

We zetten met deze nota in op volledige besteding vanaf 2017.

2017:

Laptops en fietsen	€ 400.000	
Uitvoeringskosten laptops en fietsen	€ 10.000	
Keuzebudget voor kinderen	€ 110.000	
Voorlichting omgaan met geld op scholen	€ 15.000	
ID kaart	€ 12.000	structureel
Activiteiten voor iedereen	€ 5.000	
Acties van organisaties voor kinderen	€ 30.000	
Pilot voeding	€ 2.000	
Reservebudget JSF/JCF bij hoger bereik	€ 35.000	structureel
Kosten JSF/JCF via basisinfrastructuur	€ 100.000	structureel
Kosten overschrijding budget	€ 18.000	structureel
Totale kosten:	€ 737.000	

Bijlage 1 berekeningen

Haarlemse inkomensgrenzen minimaregelingen (betreft het netto-inkomen zonder vakantiegeld en toeslagen belastingdienst):

Echtpaar	€ 1.534
Alleenstaand	€ 1.074
Alleenstaande ouder	€ 1.125

Vakantiegeld (=5% van inkomensnorm):

Echtpaar	€ 77
Alleenstaand	€ 54
Alleenstaande ouder	€ 57

Toeslagen belastingdienst:

Onderstaande bedragen tellen voor gezinnen met een inkomen tot € 20.109, bij hogere inkomens worden de bedragen afgebouwd.

Alleenstaande ouder kop(=toeslag via belastingdienst) : € 3.076 per jaar = € 256,33 per maand

Maximale bedragen kindgebondenbudget per maand

1 kind	€ 95,17
2 kinderen	€ 170,-
3 kinderen	€ 193,75
4 kinderen of meer	€ 23,75 extra per kind

Kinderen tussen 12 en 18 jaar

Voor kinderen van 12 tot 18 jaar worden bovenstaande bedragen per jaar automatisch verhoogd met:

- 12 t/m 15 jaar: 234 euro = € 19,50 per maand
- 16- en 17-jarigen: 417 euro = € 34,75 per maand

Kinderbijslag bedragen per maand:

Kind 0 t/m 5 jaar	€ 66,12
Kind 6 t/m 11 jaar	€ 80,30
Kind 11 t/m 17 jaar	€ 95,47

Totaal Haarlemse minima per maand netto:

Gezinssituatie	Haarlemse inkomens-Grens 115% met vakantiegeld	Alleenstaande ouderkop =toeslag =aok	Kind-der-bij-slag (6 tot 11 jaar)	Kindtoeslagen zonder toeslagen 12 tot 17 jarigen	Totaal van 115% + aok+ kinderbijslag + kindtoeslagen =	SER norm 2017 ⁵ Niet-veel-maar-toereikend	Ver-schil
Echtpaar 0 kinderen	€ 1.611				€ 1.611	Geen norm	--
Echtpaar 1 kind	€ 1.611		€ 80,30	€ 95,17	€ 1.787	€ 1.830	-€ 43
Echtpaar 2 kinderen	€ 1.611		€ 160,60	€ 170,-	€ 1.942	€ 2.056	-€ 114
Echtpaar 3 kinderen	€ 1.611		€ 240,90	€ 193,75	€ 2.045	€ 2.252	-€ 207
Alleenstaand	€ 1.128		0		€ 1.074	€ 1.093	-€ 19
Alleenstaande ouder 1 kind	€ 1.182	€ 256,33	€ 80,30	€ 95,17	€ 1.614	€ 1.450	€ 164
Alleenstaande ouder 2 kind	€ 1.182	€ 256,33	€ 160,60	€ 170,-	€ 1.767	€ 1.566	€ 200
Alleenstaande ouder 3 kind	€ 1.182	€ 256,33	€ 240,90	€ 193,75	€ 1.873	€ 1.922	-€ 49

Inkomensnormen SER rapport⁶

Tabel 1 - Armoedegrenzen voor Nederland in 2014, netto maandbedrag in euro

	Basisbehoeften budget (SCP)	Niet-veel-maar-toereikend budget (SCP)	Lage-inkomensgrens (CBS)
Alleenstaande	971	1063	1020
Paar 1 kind	1620	1780	1710
Paar 2 kinderen	1830	2000	1920
Paar 3 kinderen	2000	2190	2100
Eenoudergezin 1 kind	1300	1410	1360
Eenoudergezin 2 kinderen	1470	1610	1540
Eenoudergezin 3 kinderen	1710	1870	1800

Bron: SCP (2016) en CBS (2015)

⁵ Bedragen SER zijn uit 2014. Deze zijn verhoogd met de indexeringspercentages van 2015 (1,1%), 2016 (0,6%) en 2017 (1,1%) totaal 2,8%

⁶ Bedragen uit het SER-rapport zijn inclusief kinderbijslag, kindtoeslagen en vakantiegeld.

Bijlage 2:

Aantallen kinderen (4-18) met HaZaPas of kinderen met ouders met HaZaPas (0-4)
Stand op 11 april 2017

leeftijd	Haarlem	Haarlem	Haarlem	Zandvoort	Zandvoort	Zandvoort	totaal
0	73	73		3	3		
1	115	115		10	10		
2	133	133		11	11		
3	143	143		13	13		
4	146		146	13		13	
5	146		146	14		14	
6	173		173	12		12	
7	150		150	18		18	
8	165		165	16		16	
9	150		150	13		13	
10	160		160	13		13	
11	160		160	19		19	
12	151		151	14		14	
13	158		158	12		12	
14	171		171	13		13	
15	146		146	20		20	
16	150		150	15		15	
17	133		133	13		13	
	2623	464	2159	242	37	205	2865
	Haarlem	Haarlem	Haarlem	Zandvoort	Zandvoort	Zandvoort	HAZA
	0-18	0-4	4-18	0-18	0-4	4-18	0-18

Bijlage 3:

Aantallen kinderen en ontbijt

GGD Kennemerland Gezondheidsatlas

Ontbijt 2014 - Gemeenten

+

Inhoud2

ontbijt

Naar onderwerp

Naar leeftijdsgroep

Kinderen

Gezondheid

Leefstijl

Beweging

Voeding

Ontbijt

Ontbijt niet dagelijks: % kinderen 3-11 jaar

Ontbijt dagelijks: % kinderen 3-11 jaar

Ontbijt niet dagelijks: aantal kinderen 3-11 jaar

Ontbijt dagelijks: aantal kinderen 3-11 jaar

Kenmerken

geslacht0

Niveau11

Woonkern

Gemeente

Wijzig

	niet dagelijks: aantal kinderen 3-11 jaar	dagelijks: aantal kinderen 3-11 jaar
Beverwijk	188	3.962
Bloemendaal	60	2.345
Haarlem	535	15.352
Haarlemmerliede c.a.	22	457
Haarlemmermeer	574	16.822
Heemskerk	124	3.575
Heemstede	78	2.877
Uitgeest	17	1.439
Velsen	179	6.151
Zandvoort	64	1.282